

Розділ I

Економічна теорія

УДК 657.6-051 (477)

І.В. Больботенко
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Університет економіки та права «КРОК»*

Шляхи реформування незалежного професійного аудиту в Україні

У статті розглянуто чинний порядок організації та регулювання аудиторської діяльності в Україні. Визначено основні шляхи реформування незалежного професійного аудиту, пов'язані з регуляторним і нормативно-правовим забезпеченням аудиторської діяльності.

Ключові слова: незалежний професійний аудит, аудиторська діяльність, регулювання аудиторської діяльності, нормативне забезпечення аудиту, суспільний нагляд.

И.В. Больботенко
*кандидат экономических наук,
доцент кафедры финансов, учета и аудита,
Университет экономики и права «КРОК»*

Пути реформирования независимого профессионального аудита в Украине

В статье рассмотрен действующий порядок организации и регулирования аудиторской деятельности в Украине. Определены основные пути реформирования независимого профессионального аудита, связанные с регуляторным и нормативно-правовым обеспечением аудиторской деятельности.

Ключевые слова: независимый профессиональный аудит, аудиторская деятельность, регулирование аудиторской деятельности, нормативное обеспечение аудита, общественный надзор.

I.V. Bolbotenko
*PhD in Economics, Associate Professor of Finance,
Accounting and Audit Department
«KROK» University*

Ways of reforming independent professional audit in Ukraine

The article reviews the current organization order and audit regulation in Ukraine. The main ways of reforming the independent professional audit, related to regulatory and normative basis of auditing activity.

Keywords: independent professional audit, auditing activity, auditing activity regulation, normative support of audit, public supervision.

Постановка проблеми

На сьогодні в Україні сформувалася національна система аудиту як невід'ємного елемента інфраструктури ринкової економіки. За досить короткий час створено базові методологічні та правові засади здійснення аудиторської діяльності. Однак донині не визначено модель, за якою повинна здійснюватися організація та регулювання аудиторської діяльності. Нерозв'язання проблем у сфері регулювання незалежного аудиту призвело до негативних наслідків. Рішенням Європейської комісії 2011/30/ЄС Україну було позбавлено режиму перехідного періоду в частині реєстрації національних аудиторів та аудиторських фірм, що здійснюють аудит емітентів, цінні папери яких обертаються на ринках капіталу країн Європейського Союзу [1]. Відсутність чіткого розуміння ролі незалежного аудиту в загальній системі державного регулювання економічних відносин гальмує розвиток аудиту в Україні та потребує розгляду макроекономічних рамок функціонування суб'єктів аудиту, пов'язаних з інституціональними засадами, державним регулюванням і правовим забезпеченням аудиторської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика правового регулювання та нормативного забезпечення аудиторської діяльності в Україні порушується в численних працях вітчизняних науковців і фахівців у сфері аудиту. Зокрема, О.Л. Макеєва [2], В.В. Рядська [3] наголошують на необхідності розгляду ключових чинників розвитку аудиторської діяльності через призму інституціоналізації. Дослідники А.О. Саюн [4], Л.Ю. Ільницька [5] підкреслюють важливість реформування системи аудиту в Україні відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту шляхом створення відповідного комплексного науково-методичного забезпечення. Науковці В.В. Глушенко, І.Є. Риженко [6] звертають увагу на недосконалість системи підготовки і стажування майбутніх аудиторів, необхідність належного правового закріплення в нормативно-правових актах законодавчого регулювання договірних відносин між клієнтом та аудиторською фірмою.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Аналіз наукових джерел свідчить, що основна увага фахівців при розгляді проблемних питань у сфері аудиторської діяльності спрямована на вивчення невідповідностей і неузгодженостей положень окремих законодавчих і нормативних актів. Однак розв'язання локальних проблем регулювання аудиторської діяльності не вирішують головного завдання реформування незалежного аудиту як суспільного інституту, функціонування якого спрямоване на задоволення потреб усіх учасників бізнес-процесу. Отже, нагальною проблемою залишається створення ефективної системи суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, організувати яку неможливо без чіткого визначення концепції розвитку аудиту в Україні – на державних чи професійних засадах.

Формулювання цілей статті

Метою статті є визначення шляхів реформування професійного незалежного аудиту, пов'язаних з регулюванням і нормативно-правовим забезпеченням аудиторської діяльності.

Для досягнення поставленої мети вирішували такі завдання:

- розглянуто порядок регулювання аудиторської діяльності в Україні;

- визначено основні шляхи реформування організаційно-регуляторних засад функціонування професійного незалежного аудиту.

Виклад основного матеріалу дослідження

Аудиторська діяльність в Україні є достатньо молодим суспільним інститутом порівняно з іншими країнами з ринковою економікою, у яких становлення аудиту має багаторічну історію. Специфіка організації аудиторської діяльності в різних країнах визначається ступенем державного втручання та контролю за функціонуванням суб'єктів аудиту. Розгляд світових підходів дає змогу виділити існування двох принципово різних концепцій організації та регулювання аудиторської діяльності – державну і професійну. Виходячи з цього у світовій практиці успішно функціонує кілька моделей: державне регулювання, саморегулювання професії та змішана форма.

Державну модель регулювання незалежного аудиту запроваджено в Австралії, Нідерландах, Італії, Німеччині, Франції, Польщі. Регулювання аудиторської діяльності здійснюється державним органом, який є елементом фінансової інституції та контролює роботу ринку цінних паперів. Така державна інституція здійснює допуск до професії, веде реєстр суб'єктів аудиту, забезпечує незалежний контроль якості та суспільний нагляд за аудиторською діяльністю. До компетенції професійних організацій належить професійне навчання аудиторів, безперервне підвищення кваліфікації, випуск рекомендацій із застосування професійних стандартів.

Недержавну модель запроваджено в США та Великій Британії. Допуск до професії, її регулювання здійснюється недержавними професійними організаціями з чітким розподілом компетенцій і відповідальності. При цьому такі приватні організації підконтрольні державним органам. Участь держави обмежується створенням правового поля, наглядом за дотриманням принципу незалежності в керівних органах професійних організацій через вплив на призначення керівників з числа непрактикуючих осіб.

Змішану модель організації та регулювання аудиторської діяльності запроваджено в більшості країн-членів ЄС, зокрема в Словаччині, Чехії, Хорватії, Болгарії, а також у третіх країнах, зокрема ПАР. Допуск до професії, сертифікація аудиторів, ведення реєстру аудиторів та аудиторських фірм, а також контроль якості здійснює переважно громадська професійна організація. Функцію суспільного нагляду в аудиті забезпечує державний орган, який також контролює діяльність громадської професійної організації.

Діючий порядок регулювання аудиту в Україні (рис. 1) можна віднести до змішаного типу, застосовуючи значну кількість обмовок.

З набуттям легітимного статусу в 1993 р. аудиторська діяльність проголошувалася як саморегульована діяльність. Основні регуляторні функції були покладені на Аудиторську палату України (АПУ) як незалежний самостійний неурядовий орган з широкими повноваженнями. Однак упродовж наступних двадцяти років відбулося посилення впливу державних регуляторів на розвиток ринку аудиторських послуг. На сьогодні в країні функціонує три державні органи, які ведуть окремі Реєстри суб'єктів аудиту. Крім того, суб'єкти аудиторської діяльності визначено спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу. Це накладає на них низку додаткових зобов'язань з постановки на облік у Державній службі фінансового моніторингу України (ДСФМУ), окремої ідентифікації клієнтів і здійснюваних ними фінансових операцій, подачі інформації до ДСФМУ.

Наявність додаткових вимог (реєстрів, сертифікатів, свідоцтв тощо) для здійс-

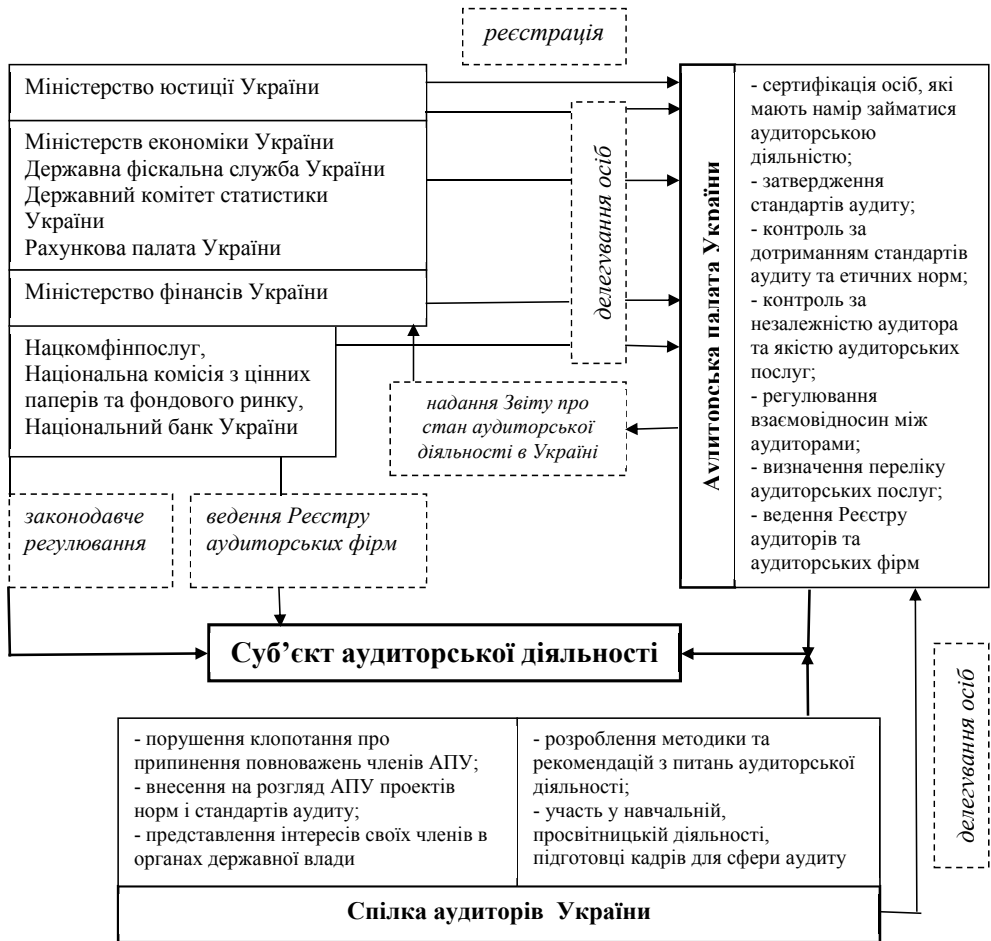

Рис. 1. Порядок регулювання аудиторської діяльності в Україні

Джерело: скомпоновано автором на підставі [7-8]

снення аудиту окремих суб'єктів різних галузей економіки є українським ноу-хау, не вартим наслідування. Проведення аудиторських перевірок регламентується Міжнародними стандартами аудиту. Незалежно від того, кого перевіряє аудитор, ним застосовуються єдині для всіх стандартні аудиторські процедури, оскільки не існує особливого аудиту для банків, страхових компаній, акціонерних товариств чи фінансових установ. Тому постає питання про недоречність такої кількості державних регуляторів. Адже, крім створення додаткових штучних перешкод при внесенні до реєстру, упровадження платної сертифікації та реєстрації, зазначені реєстратори не привносять жодних якісних змін у процес регулювання незалежного аудиту.

Аналіз законодавчих ініціатив у сфері аудиту [9] свідчить про наявне тяжіння до державної моделі регулювання аудиторської діяльності. У зв'язку з цим, на думку автора, для формування системи суспільного нагляду слід скористатися практичним досвідом Польщі, оскільки вихідні умови зародження і становлення незалежного аудиту в цій країні мають спільні риси з українськими реаліями, обумовленими пострадянським минулим. Крім того, у Польщі, як і в Україні, аудит орієнтований переважно на потреби державних органів як основних користувачів аудиторських висновків. На сьогодні аудиторська діяльність

у Польщі чітко розмежована на зовнішній і внутрішній аудит, хоча на початку 2000-х років у країні не існувало чіткої відмінності між ревізією та аудитом. У 2002 р. було введено поняття внутрішнього аудиту, основне призначення якого полягає у здійсненні контрольних функцій усередині певної групи підприємств. Нагляд за діяльністю внутрішніх аудиторів виконує створений при Міністерстві фінансів Польщі Департамент координації фінансового контролю і внутрішнього аудиту. Внутрішньому аудиту в обов'язковому порядку підлягають суб'єкти суспільного інтересу – центральні одиниці державної адміністрації, військовий, митний і казначейський уряд, прокуратура, фонди соціального страхування та цільові фонди, урядові особи, господарюючі одиниці зі значними доходами і витратами. При цьому внутрішній аудитор не повинен брати участь в аудиторських завданнях, що можуть призвести до виникнення конфлікту інтересів або використовувати свої функції у приватних цілях. Основне регулювання й контроль аудиторської діяльності в Польщі (рис. 2) здійснюють Національна Рада Аудиторів і Міністерство фінансів Польщі, серед функцій яких є законодавче регулювання аудиту, видача дозволів на ведення діяльності у сфері аудиту, контроль за функціонуванням суб'єктів аудиту. Головною прерогативою Надзвичайного національного з'їзду професійних аудиторів, що об'єднує на професійних засадах аудиторів Польщі, є розгляд і затвердження Кодексу професійної етики аудиторів. Національна Палата Аудиторів захищає професійні інтереси суб'єктів аудиту, здійснює контроль професійної діяльності, розвиває принципи професійної етики, підтримує престиж професії аудитора в країні. Суспільний нагляд за практичною діяльністю аудиторських фірм і діяльністю Національної Палати Аудиторів здійснює Комісія з нагляду за аудитом, члени якої призначаються Міністром фінансів Польщі.

Для адаптації вітчизняного законодавства у сфері аудиту до європейських норм необхідно терміново внести зміни до чинного законодавства з регулювання аудиторської діяльності, а саме: дати чітке визначення термінів «суб'єкт аудиторської діяльності», «суб'єкти господарювання, що викликають суспільний інтерес», «не практикуюча в аудиті особа», «ключовий партнер з аудиту», «ауди-

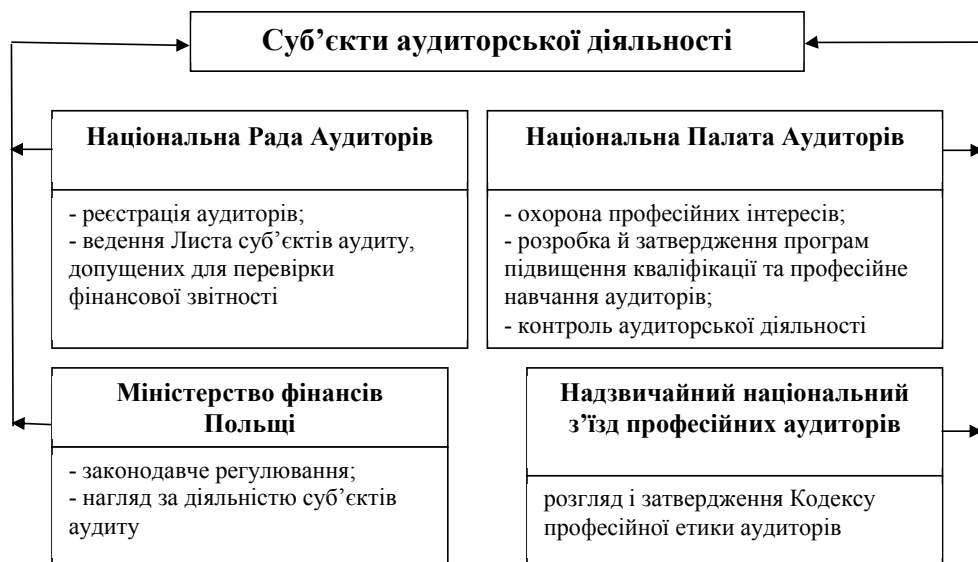

Рис.2. Регламентативна структура аудиторської діяльності в Польщі

Джерело: скомпоновано автором на підставі [10, с. 12-13]

торська мережа», «конфлікт інтересів аудитора», «внутрішній аудит», «зовнішній аудит», «обов'язковий аудит»; розмежувати сферу юрисдикції зовнішнього та внутрішнього аудиту, з наступним розробленням нормативно-правового забезпечення внутрішнього аудиту на загальнодержавному рівні; визначити структуру та повноваження органу суспільного нагляду; сформувати єдину систему вимог до професійних стандартів підготовки аудиторів і підвищення їх кваліфікації. Слід також ліквідувати практику створення державними органами декількох Реєстрів аудиторських фірм. На думку автора, Реєстр суб'єктів аудиторської діяльності має бути один, в якому за потреби слід конкретизувати інформацію про статус суб'єктів аудиторської діяльності шляхом створення окремих розділів. Функція ведення такого Реєстру та внесення змін до нього має бути виключною прерогативою Аудиторської палати України.

Унаслідок відсутності практичного досвіду на сьогодні найскладнішою проблемою залишається створення органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Серед аудиторської спільноти немає єдиного бачення розв'язання цієї проблеми. Досвід формування органу суспільного нагляду більшості європейських країн свідчить на користь застосування державних важелів, при цьому механізм саморегуляції цього процесу виключається. Відповідний орган суспільного нагляду (Правління Вищої Ради Комісаріату Аудиту у Франції, Комісія з нагляду за аудиторами в Німеччині, Наглядова Комісія Фінансового сектору в Люксембурзі, Комітет суспільного нагляду в аудиті в Хорватії, Комісія з нагляду за аудитом у Польщі) підпорядковується Уряду та є під його контролем і правовим наглядом. Ураховуючи сучасні тенденції до централізації регулювання аудиторської діяльності, в Україні слід на законодавчому рівні закріпити нинішній державний контроль у сфері аудиторської діяльності, центральним органом якого виступає Міністерство фінансів України. На цей орган покладається виконання таких функцій: координація державних органів з питань реалізації їхніх повноважень у сфері аудиторської діяльності; здійснення представницьких функцій з питань аудиторської діяльності перед суб'єктами владних повноважень інших держав; внесення на розгляд Президента України проекту Положення про Комітет суспільного нагляду за аудиторською діяльністю та кандидатури на посаду Голови цього комітету; внесення на розгляд Аудиторської палати України проектів нормативно-правових актів з питань аудиторської діяльності.

Під час створення органу суспільного нагляду слід обов'язково врахувати вимогу щодо забезпечення в його складі більшості непрактикуючих осіб. Законопроектом [9] пропонується формувати склад Комітету суспільного нагляду за аудиторською діяльністю з числа непрактикуючих осіб і практикуючих аудиторів у співвідношенні 2:1. До складу непрактикуючих осіб своїх представників делеguють: Міністерство фінансів України, Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку, Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг, Національний банк України, професійні громадські організації користувачів фінансової звітності, наукові та навчальні заклади. Представників з числа практикуючих аудиторів делеguють професійні організації аудиторів. Комітет суспільного нагляду має статус юридичної особи і функціонує як незалежна неприбуткова організація, його фінансування здійснюється Аудиторською палатою України. Отримувати кошти безпосередньо від аудиторів та аудиторських фірм комітет не має права. Такий підхід дає змогу дотримуватися європейських стандартів суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Крім того, включення до складу комітету представників вказаних державних органів дає змогу, з од-

ного боку, забезпечити їхню участь у регулюванні аудиторської діяльності, з іншого – нівелює нинішню практику безпосереднього втручання у функціонування ринку аудиторських послуг через механізм видачі дозволів на проведення обов'язкового аудиту суб'єктів, що функціонують на ринку цінних паперів і фінансових послуг, шляхом ведення відповідних Реєстрів аудиторських фірм.

Нагальною проблемою залишається реформування Аудиторської палати України як основного регуляторного органу аудиторської діяльності на засадах саморегуляції. Віддаючи належне багаторічній праці членів Аудиторської палати, слід зазначити, що на сьогодні цей орган не спроможний виконувати функції головного регулятора на належному рівні, а порядок його формування та широкий спектр повноважень не відповідають вимогам сучасності. Нині Аудиторська палата України функціонує як некомерційна організація, що здійснює регуляторні, координаційні та представницькі функції від імені аудиторської спільноти України. Стратегія діяльності Аудиторської палати України [11] передбачає цілком правильні напрями розвитку аудиторської діяльності в країні, спрямовані на забезпечення зростання ринку аудиторських послуг і цінності суб'єктів аудиту та сертифіката аудитора, підвищення ролі професійних громадських організацій і об'єднань у розвитку аудиторської діяльності. Однак унаслідок недосконалої організаційної структури та сконцентрованості великої кількості повноважень в одному регуляторному органі, існує небезпека перетворення зазначених пріоритетів розвитку аудиту лише на декларацію намірів без реального втілення.

На нашу думку, варто формувати склад Аудиторської палати тільки з числа практикуючих аудиторів, яких делегує з'їзд аудиторів України. Нинішній порядок включення до складу Аудиторської палати представників державних органів на позаштатній основі є мало ефективним. Крім того, слід звзвити повноваження Аудиторської палати України шляхом виведення зі складу організаційної структури регулюючого органу Комісії з сертифікації та навчання аудиторів та Комісії з контролю якості аудиторських послуг та етики. Означені комісії повинні обиратися з'їздом аудиторів України з числа практикуючих осіб, що мають певний досвід аудиторської роботи. Члени комісій виконують свої обов'язки на громадських засадах. Порядок роботи комісій визначається Положенням, яке затверджує з'їзд аудиторів України, методичне, організаційно-технічне забезпечення діяльності й фінансування здійснюється Аудиторською палатою України. Таким чином, створення органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю і реформування Аудиторської палати України дає змогу розмежувати функції регуляторів незалежного аудиту з максимальним наближенням до загальноприйнятих європейських стандартів.

Закріплення на законодавчому рівні державного контролю у сфері аудиторської діяльності створює певну небезпеку одержавлення сфери аудиторських послуг і втрати незалежності професійної діяльності аудиторів. На противагу надмірному державному втручання повинна бути активізована діяльність професійних організацій бухгалтерів та аудиторів з метою розроблення єдиного стратегічного орієнтира розвитку аудиторської діяльності. На сьогодні в Україні засновано кілька професійних організацій бухгалтерів та аудиторів. До найбільш відомих належать: Спілка аудиторів України (САУ), Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ), Рада незалежних бухгалтерів і аудиторів України (РНБА), Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів України (УАСБА). Зазначені організації мають спільну мету та завдання, спрямовані на об'єднання зусиль бухгалтерів і аудиторів для сприяння реформуванню та розви-

тку бухгалтерського обліку й аудиту в Україні з урахуванням євроінтеграційних процесів, удосконалення податкового законодавства та захисту законних професійних, соціальних та інших загальних інтересів своїх членів. Наразі залучення професійних організацій до регулювання аудиторської діяльності має характер перманентної участі в обговоренні дискусійних положень нормативно-правових актів. Вагомого впливу на зміст прийнятих нормативних положень такі дискусії не мають, оскільки в Україні не запроваджена загальноєвропейська практика громадського обговорення законопроектів. Така ситуація багато в чому обумовлена інфантильністю професійних організацій у цьому напрямі, наразі сферу їхніх інтересів становлять переважно проекти різних сертифікаційних бухгалтерських програм. Однак проблему якості аудиторських послуг не можна вирішити лише шляхом повальної професійної сертифікації бухгалтерів за програмами підготовки Міжнародних професійних організацій, у яких не враховано макроекономічні рамки та специфіку ведення бізнесу в Україні. Розбудова ефективної системи контролю якості надання аудиторських послуг потребує розроблення єдиного методологічного базису якості аудиторських послуг і відпрацювання єдиної системи вимог до професійних стандартів підготовки аудиторів, підвищення їх кваліфікації. Такі завдання стратегічного виміру неможливо розв'язати без об'єднання зусиль всіх учасників ринку аудиторських послуг. Одним із варіантів концентрації практичної діяльності може стати створення асоційованого Центру якості аудиту, загальний напрям роботи якого буде полягати в підвищенні довіри до результатів аудиту за рахунок підвищення якості надаваних аудиторських послуг. Центр якості аудиту повинен виступати ланкою, що пов'язує аудиторські компанії, замовників аудиторських послуг, регуляторні органи, користувачів фінансової звітності, професійні організації бухгалтерів та аудиторів, наукові та навчальні заклади. Важливо, щоб активними учасниками цього процесу були представники аудиторських компаній «Великої четвірки», оскільки саме ці компанії формують політику розвитку аудиту у світі. Крім того, ними практично монополізовано вітчизняний ринок аудиторських послуг. Однак активної участі в розбудові аудиторської діяльності на загальноєвропейських засадах в Україні вони не беруть, процес обміну досвідом, прогресивними технологіями у сфері аудиту практично відсутній.

Висновки

Таким чином, розвиток незалежного професійного аудиту в Україні неможливий без розв'язання низки проблем, пов'язаних із регуляторним і нормативно-правовим забезпеченням аудиторської діяльності. По-перше, слід визначитися з моделлю регулювання незалежного аудиту в Україні – на державних чи професійних засадах; по-друге, залежно від обраної моделі створити орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю; по-третє, адаптувати вітчизняне законодавство у сфері аудиту до європейських норм; по-четверте, побудувати систему контролю якості надання аудиторських послуг, що здатна задовольняти інформаційні потреби користувачів; по-п'яте, сформувати єдину систему вимог до професійних стандартів підготовки аудиторів, підвищення їх кваліфікації. Аналіз вітчизняних законодавчих ініціатив у сфері аудиту свідчить про наявне тяжіння до державної моделі регулювання аудиторської діяльності, оскільки аудит в Україні орієнтований переважно на потреби державних органів як основних користувачів аудиторських висновків. Нівелювати ризики одержавлення незалежного професійного аудиту в Україні можливо за рахунок активної участі професійних організацій бухгалтерів і аудиторів в розробці професійних стандартів аудиторської діяльності, адаптованих до вітчизняних умов ведення бізнесу.

Література

1. Концепція змін до законодавства про аудиторську діяльність, спрямованих на підвищення якості аудиторських послуг, покращання бізнес-клімату та адаптацію до законодавства Європейського Союзу. Міністерство фінансів України; квітень 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>
2. *Макеєва О. Л.* Інституційні чинники становлення професії аудитора в Україні / О. Л. Макеєва // Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8 (29). – Ч. 3. – 2011. – С. 45-51.
3. *Рядська В. В.* Інституціональна парадигма аудиту в Україні : сучасний стан та напрями розвитку / В. В. Рядська // Проблеми економіки. – 2014. – № 2. – С. 138-143.
4. *Саюн А. О.* Проблеми законодавчо-нормативного регулювання аудиторської діяльності / А. О. Саюн // Фінансовий простір. – 2011. – № 2 (2). – С. 104-109.
5. *Ільницька Л. Ю.* Актуальні проблеми регулювання аудиторської діяльності в умовах переходу на міжнародні стандарти / Л. Ю. Ільницька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Випуск 30. – Том 1. – С. 167-169.
6. *Глуценко В. В.* Правове регулювання та методичне забезпечення аудиторської діяльності в Україні / В. В. Глуценко, І. Є. Риженко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=18&ArtID>
7. Аудит. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту : підручник / за ред. проф. В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 540 с.
8. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р. № 3125, у ред. Закону України від 14 вересня 2006 р. № 140 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
9. Проект Закону України «Про аудиторську діяльність» від 3 квітня 2015 р. № 2534 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54644
10. *Бондар В. П.* Системи організації та регулювання аудиторської діяльності країн світу / В. П. Бондар // Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2 (11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/4612/1/5.pdf>
11. Стратегія діяльності Аудиторської палати України на 2012-2017 роки [Електронний ресурс] // Затверджено Рішенням АПУ від 5 липня 2012 р. № 252/5 – Режим доступу : <http://www.apu.com.ua/strategiya-diyalnosti-apu>

УДК 339.137

З.М. Борисенко
*доктор економічних наук, професор,
головний консультант Інституту законодавства
Верховної Ради України*

Регулювання природних монополій як фактор економічної безпеки

Досліджено світовий досвід і вітчизняну практику формування та організації діяльності державних органів регулювання природних монополій. Зокрема розглянуто питання теорії, методів державного регулювання та напрями законотворення в зазначеній сфері. Висвітлено проблеми створення та реорганізації національних комісій регулювання електроенергетики, житлово-комунального господарства, транспорту та зв'язку в Україні.

Ключові слова: природні монополії, економічна безпека, конкуренція, зловживання монополієм становитиме, методи державного регулювання природних монополій, комісії регулювання природних монополій.